

0-18 ÉVESEK SZÁMÁRA SZOLGÁLÓ SZŪRŐVIZSGÁLATOK

Jogszábályi háttér, irányelvek, feltételrendszer

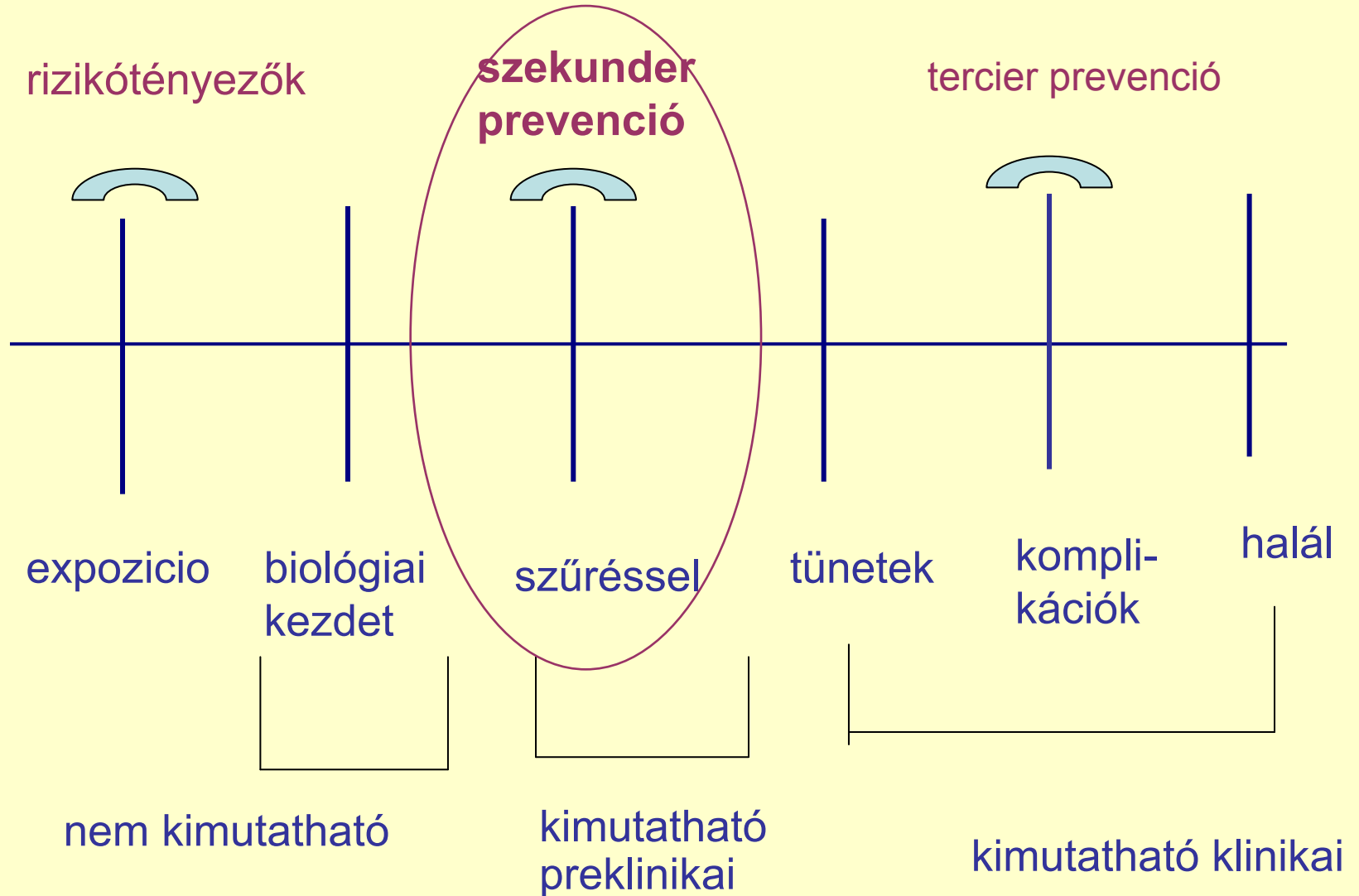
Dr Aszmann Anna

Országos Tisztifőorvosi Hivatal

Országos Gyermekegészségügyi Intézet

A BETEGSÉGEK KIALAKULÁSÁNAK FOLYAMATA

A SZŰRŐVIZSGÁLATOK CÉLKITŰZÉSEI

- Biológiai kockázati tényezők felismerése (pl. hipertónia, emelkedett szérumkoleszterin szint, vashiány)
- Környezeti és életmódbeli rizikó tényezők felismerése
- Korai stádiumban lévő, panaszokat nem okozó betegségek/ kóros állapotok felismerése (pl. II. típusú diabetesz)

A SZŰRŐVIZSGÁLAT LEHET

Teljes populációra kiterjedő

Veszélyeztetett csoportokra (családi anamnézis, életkor, nem, környezeti expozíció) kiterjedő (pl. kardiovaszkuláris rizikó)

Célzottan egy-egy betegségre/ biológiai kockázati tényezőre irányuló

Komplex

Követéses

vizsgálatok

**Gyermekkorúak „szűrővizsgálatai”:
POPULÁCIÓS, komplex + követéses+ „V”
csoportokra irányuló (pl. szakmai alkalmassági)**

SZŰRÉS DEFINÍCIÓ

„Rejtett (preszimptomatikus állapotban lévő) – nem diagnosztizált – betegség, elváltozás valószínűsíthető azonosítása, gyorsan kivitelezhető tesztek, vizsgálatok és egyéb eljárások alkalmazásával. A szűrési tesztek kiválasztják a látszólag egészséges személyek közül a valószínűleg betegeket, elválasztják őket a valószínűleg nem betegektől.

A szűrés nem a diagnózis, hanem a különválasztás eszköze, a pozitív vagy bizonytalan szűrési eredményű személyek további kivizsgálása szükséges.”

TELJES KÖRŰ, POPULÁCIÓS SZŰRŐVIZSGÁLATOK VÉGZÉSÉNEK FELTÉTELEI

- A szűrővizsgálat bizonyítottan hozzájárul a morbiditási vagy mortalitási helyzet javulásához
- A betegség súlyos: a korai szakban történő felismerés és kezelés elmulasztása súlyos következményekkel jár (pl. újszülöttkori anyagcsere betegségek)
- Az elváltozás nem súlyos, életveszélyes ugyan, de viszonylag gyakori (pl. látásélesség csökkenés, hallászavarok)
- Biztosított a további vizsgálati lehetőség (eszköz, kapacitás)
- Adva van az elfogadott kezelési lehetőség
- A módszer elfogadható a páciens számára
- Egyszerűen kivitelezhető
- Költség hatékony
- Nem jár egészség kockázattal
- A módszer megbízható

A SZŰRÉS MEGBÍZHATÓSÁGÁNAK FELTÉTELEI

Reproduktivitás: ugyanazon egyénnél, azonos feltételek mellett, többször megismételve azonos eredményt kapunk

Veszélyezteteti:

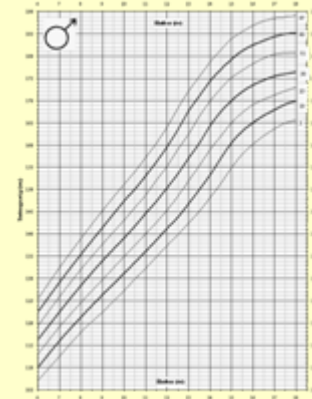
- *biológiai ingadozás,*
- *nem megfelelő mérőeszköz*
- *nem megfelelő értékelés*

Pl. fürdőszoba mérleget használunk

Szenzitivitás:

valóban pozitív eseteket választja-e ki

Pl. nem használjuk a percentilis táblát

Specifitás:

kihagyja-e a valóban negatív eseteket

GYERMEKKORÚAK SZŰRŐ VIZSGÁLATAINAK SZABÁLYOZÁSA

1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről, amely meghatározza az ifjúság-egészségügyi gondozás tartalmát.

42. § (1) Az ifjúság-egészségügyi gondozás célja a kiskorúak harmonikus testi és lelki fejlődésének elősegítése. Ennek során biztosítani kell

b) az életkoruknak megfelelő szűrővizsgálatokat,

26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról

51/1997. (XII. 18.) NM rendelet/ módosítás: 67/2005. (XII.27.) EüM rendelet

A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról

A többször, legutóbb 2003-ban módosított **oktatási törvény (2003. évi LXI: tv.)**

67/2005. (XII.27.) EüM rendelet

A melléklet I. fejezete tartalmazza a KÖTELEZŐ szűrővizsgálatokat (születéstől a tankötelezettség végéig)

Felsorolja a szűrővizsgálat elvégzése megtagadásának lehetőségeit

Tartalmazza a leletadás kötelezettségét

Meghatározza a védőnő által végzendő szűrővizsgálatokat

2006 augusztusától kibővíti az újszülöttkori anyagcsere szűrések körét

Eklektikus: van ahol utal a módszerekre, van, ahol nem

Az I. mellékletből kimaradt az iskolafogászat

MÓDOSÍTÁS ALATT!

ÉLETKORHOZ KÖTÖTT (SZŰRŐ) VIZSGÁLATOK

SZŰRŐVIZSGÁLATOK

- Csípőficam
- Újszülöttkori anyagcsere betegségek
- Visus
- Kancsalság
- Színlátás
- Hallás
 - Objektív módszerek
 - Szubjektív módszerek
- Golyva szűrés (tapintás)

VIZSGÁLATOK (követéses vizsgálatok)

- Szomatikus fejlődés (mérés, értékelés: növekedés, tápláltsági állapot)
- Nemi fejlődés értékelése (Tanner)
- Pszichomotoros fejlődés értékelése (nagy és finom mozgások, látás/ hallás fejlődés, kognitív és szociális fejlődés)
- Mozgásszervek (pes planus, scoliosis, hanyagtartás)

SZŰRŐVIZSGÁLATOK RENDJE

0-4napos életkorban: fejlődési rendellenességek, cong. anyagcsere betegségek, idegrendszer, látás, hallás, csípőficam vizsgálata

1,3,6 hónapos életkorban: mint fent + rejtettheréjűség, pszichomotoros fejlődés vizsgálata

1-6 éves korig évente: mint fent +vérnyomás mérése 3 éves életkortól

6-18 éves kor között az iskolaegészségügyről szóló jogszabály szerint az 1,3,5,7,9,11 évfolyamok vizsgálata+ védőoltások előtt

Tartalma: mint fent + színlátás és golyvaszűrés, magatartási és hangulat zavarok „feltárása”

A szakmai képzésben részesülő gyermekek vizsgálatait külön jogszabály írja elő (az OKJ-ben megfogalmazottak szerint)

EGYSÉGES MÓDSZEREK: IRÁNYELVEK SZÜKSÉGESEK

Rendelkezésre álló irányelvek

A pszichomotoros fejlődés zavarainak felismerése

Tápláltsági állapot

Szakmai irányelv a gyermekek teljeskörű, életkorhoz kötött hallásszűréséről (újszülöttkortól 18 éves korig)

Szakmai irányelv a gyermekkori szemészeti szűrővizsgálatokról

2. sz.

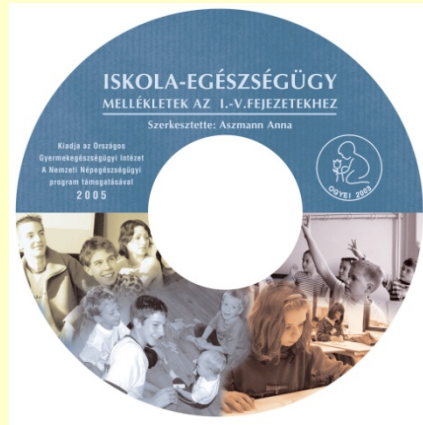
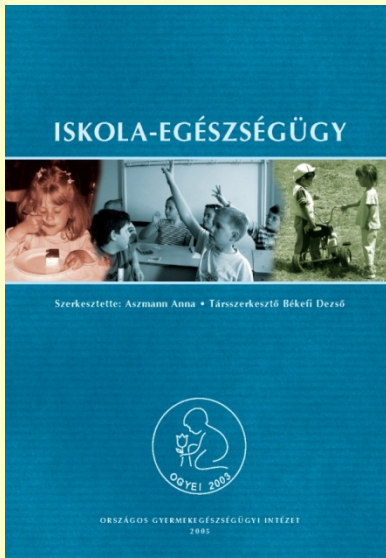
Módszertani levél

A pszichomotoros fejlődés zavarainak felismerése és ellátása az alapellátás gyakorlatában

3. sz.

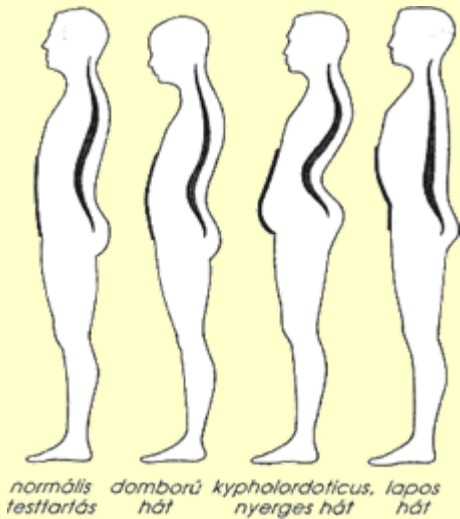
Módszertani levél

Útmutató és táblázatok a gyermekkori tápláltság megítéléséhez
Testtömeg index (BMI)

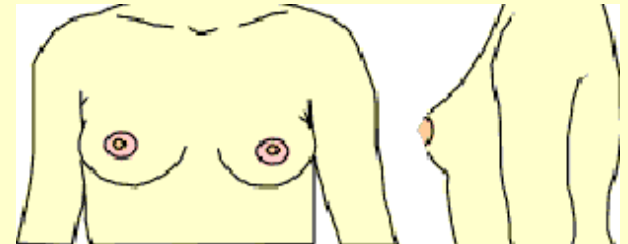

Iskola-
egészségügyi
kézikönyv és
CD orvosok és
védőnők
számára

Tartáshibák,
mozgásszervek

Nemi fejlődés
értékelése (Tanner)

5 éves korúak vizsgálata/ adatlap elkészítése (Utolsó Padból program)

Pszihomotoros, értelmi és szociális fejlettség értékelésére javasolt, az iskolai felkészüléshez szükséges életkori jellemzők. (eltérés van: +, eltérés nincs: -)			
A területi védőnő által vezetett dokumentáció alapján töltendő ki	Eltérés van / nincs	Utalta-e kezelésre/fejlesztésre	Történt-e kezelés/fejlesztés
Nagymotoros fejlettség Javasolt próbák: ügyesen mászik (mászókára, fára); féllábon, rövid ideig egyensúlyoz; féllábon ugrál; hintát hajt			
Finom mozgások Javasolt próbák: gombot begombol; rajza felismerhető, emberrajzán a fejen kívül 5 testrész van			
Értelmi fejlettség Javasolt próbák: 5 kockát megszámol; alapszíneket megnevez; saját nevét, nemét, életkorát tudja; konstrukciós és szerepjátékokat játszik; képes 15-20 percig egy játékkal játszani			

14/1994. (VI.24.) MKM (Művelődési és Közoktatási Minisztériumi!!!) rendelet,
5. sz. melléklet: Adatlap a fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére".

TEAM MUNKA !

ELŐKÉSZÜLET

SZÜLŐK TÁJÉKOZTATÁSA

PEDAGÓGUSOK TÁJÉKOZTATÁSA

PEDAGÓGUSOK „BEVONÁSA”

IDŐ, INTIMITÁS

RACIONÁLIS MUNKAMEGOSZTÁS A VÉDŐNŐVEL

GYERMEKEK TÁJÉKOZTATÁSA/ SZORONGÁS OLDÁSA

SZÜLŐK ÉS PEDAGÓGUSOK TÁJÉKOZTATÁSA AZ
EREDMÉNYEKRŐL

HÁZI (GYERMEK) ORVOSSAL, KÖRZETI VÉDŐNŐVEL VALÓ
KAPCSOLAT

SZAKSZERŰSÉG!

SZŰRŐVIZSGÁLATOKKAL KAPCSOLATOS GYAKORLAT

2007/2008-ban 10 megyéből sikerült részleges adatokat kapni az újszülött osztályokon alkalmazott hallás és látás szűrés gyakorlatáról

A védőnői hálózat szűrővizsgálatokhoz szükséges eszköz ellátottságára és jártasságára vonatkozóan egy országos felmérést végeztünk

Eltérő módszerek és eszközök mind a fekvőbeteg mind az alapellátásban (felkészültség, érdeklődés, eszköz ellátottság és finanszírozás függvényében)

Több helyről jeleztek késve felismert eseteket (pontos regisztráció erre vonatkozóan nincs)

Erőfeszítések a jogszabály pontosítására és a finanszírozás megszerzésére

A minimum feltétel rendszer módosítása is szükséges

A gyermekek egészséges fejlődését
akadályozó szomatikus, pszichomotoros és
érzékszervi problémák időben történő
felismerése, korrekciója alapvető
népegészségügyi feladat